Број 94. У Новом Саду, у петак 28. априла 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

У редништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Корак унапред.

Угарски министар пољопривреде, Игњат Дарањи, сазвао је био за прошлу суботу из разних крајева Угарске многе власнике земаља разна положаја у Будимпешту. На састанку томе саветовало се о новоме законском предлогу, што га министар намерава поднети сабору, а тиче се радника у Угарској. Поводом тим, да речемо ово што долази.

Радничко питање је једно од најважнијих питања сувремена друштва и захтева, да решавању његову треба да приступе најозбиљније, и друштво и држава. Другим речма, то је питање, које тражи, да се остваре захтеви морала, човекољубља, правде.

Држава се постарала, и стара се, за разне друге своје раднике, званичнике и чиновнике, при разним установама: општинским, жупанијским и државним. У часу невоље, болести и изнемоглости, иде им и даље њихова плата, а у часу старости, добивају пензију. И право је тако. Што раде, не раде само себе ради. Раде много више за опште добро, општи развитак и напредак.

Но тај развитак и напредак у многоме, и рекли би поглавито зависи и од оне врсте радника, што се зову индустријски и пољски радници. И они раде не само за себе, но још више за опште добро. И они дакле кад траже побољшање свога положаја, траже то с правом, као и други радници.

И кад би држава озбиљно схваћала у овој ствари свој позив и своју дужност, она би се пре свега имала да стара за образовање радника, који броје толике милијуне; за тим о томе, шта и колико ради један радник, да зна радити, да може добити рада, какав је његов одношај према ономе, који му посла даје, па онда о количини зараде, о стану, храни, о старости, болести, породици радниковој, о осигурању његову у случају несреће, и најзад о његову моралну, верску, друштвену и политичку положају.

Но од свега тога је до сад врло мало учињено у корист радника у опште, и пољски радника на посе Присталице Адама Смита, или енглеска т. зв. странка манчестерска, беше мишљења, да ће се пољопривреда најбоље развити и напредовати, ако се даде потпуна слобода појединцу. Мислило се, да би држава само сметала, кад би се мешала у решавање пољопривредних питања. Она треба, веле, само да штити слободу рада и занимања. И поводом таквог мишљења и владања у овим стварима, и могао је н. пр. фабрикант, да употребљава нејаку децу и слабе женскиње у теретним фабричким радовима. Тако је и могла да постоји слободна утакмица међу радницима, те је фабрикант могао по вољи да бира радника који ће јефтиније да ринта, а за друге, ма поскапали од глади, шта га је стало.

И та Смитовска односно Манчестерска странка одлучно је сметала свакој тежњи, да се путем законодавства помогне радничком сталежу. Али природним развитком саме ствари, увидело се најзад, да се досадашњом политиком у том правцу. ишло просто на то, да јачи капиталом притискује и исисава слабијег, те се прешло на преиначење досадашњег манчестерскога система. Против овог устало се у нашој држави у толико, што је, као што рече угарски министар Дарањи, држава изишла из своје неутралности, те наумила, да се силом своје власти умеша у решавање радничког питања. Овим се прихватила једна тачка социјалистичког програма. Угарски министар привреде почео је да тера политику државна социјализма Истина, на место коренита преиначења и побољшања радничког питања у опште, на место рада у том правцу спреда, почело се одостраг. Прешло се одма и једино на осигуравање радника у случају несреће, болести, старости и изнемоглости. А то је само један мален део онога, што се може захтевати, ако не ћемо да у скорој будућности раздиру наше друштво радничке побуне и метежи.

Но и та мрвица са богате државне и друштвене трпезе показује, да се и у нас пошло — корак унапред.

А сада да речемо укратко о раду на састанку од прошле суботе. На састанку том председавао је сам министар Дарањи, који је при отварању седнице рекао у главном ово:

Радници пољски с правом траже, да се за њих у данашње време постара држава и друштво. Стога он сматра за дужност, да поднесе у тој ствари законски предлог земаљском сабору. Но министар не ће да се ствар пољских радника помеша с питањем индустријских радника. Он хоће тиме да отклони од угарских пољских радника социјалистичке назоре, који продиру у земљу из иноземства.

Законски предлог се оснива на начелу самопомоћи. Оваква установа је слична удружењу. То би била нека заједничка радничка благајница, из које би у данима невоље примали помоћ поједини радници и њихове породице.

Министар много полаже на то, да се постара и за чељад (слуге), који помажу домаћинима у пољску раду. И председник министарства је за то, те сад као министар унутрашњих послова, спрема нов законски предлог о чељади

Чланови одбора поздравили су министра на крају његова говора и за тим се претресао предлог министров прво у опште, а за тим свака одредба посепце.

Најзад је утаначено, да радници плаћају по 20 потура седмично. Врло сиромашни радници плаћали би по 10 потура, али такви би уживали само половину од своте одређене у име припомоћи. Радници се не ће законом обвезати да буду чланови заједнице. Но власници земаља обвезани су уплаћивати и то $^1/_4$% од пореза на земљу. Који плаћају мање од 30 круна порезе, на те се не ће разрезати овај постотак. Што се тиче припомоћи од државе; ова би прилагала годишње око 100 000 круна, док број чланова не порасте до милијуна.

За слуге плаћали би власници 1—2 круне годишње. За овај прилог би се осигурало свако чељаде од случајне несреће. Овај принос не би плаћали они власници, који једаред за свагда плате 50—100 круна а осим тог бар половину од 10·40 круна, што су одређени за пристојбу ради осигурања.

Радници би пак уживали у главном ове добробити: У случају несреће имао би бесплатно лекара и лекове, а ако не би могао радити, имао би за два месеца 120 потура у име припомоћи. Ако и даље буде неспособан за рад, имао би бар 10 круна месечно у име припомоћи. Ако би радник због несрећног случаја умро, породица добије 400 круна. Ако радник постане неспособан за рад, а био је члан заједнице десет година, примаће месечно доживотно

ПОДЛИСТАК

Са прославе патријарха Георгија

III.

(Писано писмо у Карловцима, послано по Стеви шнајдеру, који се случајно овде трефио, а ја остајем до сутра, да видим, како се овде раде виногради и дижу чардаклијв).

Мила Јоко!

Ево ти уз писмо великог, лепог испеченог ћурка и слободно га поједи са децом. јер ја имам велику јагњећу плећку, а донећу од ње и вама.

Немој мислити, да се овде делили печени ћуркови и јагњеће плећке, него сам ја то купио будзашто. Пофалио се патријарх и његове слуге, како ће се искупити силан свет на прославу његову, а карловачки бирташи на њихову реч учинише читав поколь Што ти је ту поклано живине, јагњаца и прасица, то је за приповест. А кад тамо. не дође скоро нико Бирташи јаучу и лелечу, а ми сиротиња куписмо од њих печење будзашто, само да им се не уквари.

А сад да ти кажем, да је цела слава патријархова личила на дању с музиком. Што се искупило, искупили се само калуђери, па онда измилише жене и девојке. Одкуда се само искупише, е изгледало је као у прњавору

У суботу у вече поче да звони, звони, звони . . . Згледамо се ми и питамо: Шта то толико звони? А они кажу: Звони на патријарха Георгија. — О људи, кажем ја, како би ви звонили на жива човека. — А они кажу: — Не разумеш ти то. То се звони његовој прослави.

Кад би мало после и хоће већ да се ухвати и сутон, видимо ми, где су дошли у Карловце жандари с пушкама и натакнутим бајунетима. Све нешто шушкају и мотају се око двора. Боже мој, питам ја, шта ли ће то сад бити? А један карловачанин каже: биће велика ствар. Баш овог дана изашло је вели, у »Застави« у Новом Саду, неко откровеније Има тамо о неких 3000 форината, а и више, што патријарх Георгије није платио од свога, него из народних фондова. Па сад »Застава« позива доктора Полита, фишкала народних фондова, нека он ту сад поступи истера народне новце, уради како зна, јер он вуче плату да брани народне фондове.

Кад је каже, прочитао др. Полит то писаније, а он се ражљути, скочи на ноге лагане, и викну: Е, стани Георгије, нећеш више. И сигурно је, каже, др. Полит сад послао по ове жандаре, па хоће да затворе патријарха Георгија.

Чудимо се ми и разговарамо: хоћел то бити, и нећел то бити, кад дође пријатељ-Микин комшија и каже нам: Хајте људи одатле, ваљда нисте будале. Море знаду се они, пеће врана врани у очи Да је то какав сиромашак, па да је закинуо народне фондове, не би тај славио славу, већ би био онамо где треба. А ти жандари, каже, дошли су онако, ко што долазе на сваки вашар. Биће ваљада гунгуле, па би се могла догодити и каква пригода, да се неком залепи за руку туђ новац И онда ће такога кундацима у ребра. — Та да, и право је тако.

У том ето ти некога, кажу да је из двора, трчи амо као помаман. Хајте људи молим вас! А куда, питамо ми? »Хај'те«, каже, »да носите бакље патријарху, јер их нема доста, који ће носити. Хај'те, позовите и друге мушке из куће, а после ћете моћи пити код Торера пива, колико вам је воља«. Гледам ја у пријатељ-Мику, а Мика у мене, па ко велим, за што да не. Та ја сам и онако добио 20 фор. на тај рачун. Пођемо ми напред, а по улицама трче патријархови људи као без душе, те хватају као оно у врбовку. Кад дођосмо близу једне куће, где стоје бакље, пред кућом пуно света. Пријатељ Мика гурне ме у ребра, заустави ме и каже: »Јес' чуо пријатељу, не иди тамо. Осим оно неколико господе, а то су чиновници патријархови, оно ти је све друго

по 10—20 круна. Кад наврши радник 65 година, добије 100 круна и ужива сва друга права своја. Ако члан-радник умре, породица добије 200 круна, ако је био члан заједнице пет година, 250 круна, ако је био десет, а 270 круна, ако је био члан пет наест година. Ако се који радник намерно или у пијанству осакати и онеспособи, не добива припомоћ. Припомоћ се не може екзеквирати.

*

Тако од прилике мисли министар Дарањи да почне решавати питање пољских радника. Као што рекосмо напред, мрвица је то једна од свега, што би се могло учинити за раднике. Али и та нам мрвица сведочи, да се прекинуло са манчестерском странком и њеним начелом и да се ако ништа, учинио бар један — корак унапред.

З. В.

Нови Сад, 27. априла.

„Браник“ лиже. Познато је, какав је чланак написао „Браник“ пред Ускрс о патријарху Георгију. Добацио му је, како је „несавесно подилазио“. Како он, кад се тиче народног добра, обневиди и ослепи, те не уме да разликује шта је правилно, а шта неправилно. Како он ради којешта, и кад има да се брине за народна добра, мисли, да је у својој дедовини и мисли, да на тај општи рачун може учинити свашта. Напослетку је пребацио патријарху Георгију, да при зидању гимназијске зграде није хонетно, (поштено) радио и да је он свима чудима крив, што су се догодила при зидању новосадске гимназије.

После овога је заћутао „Браник“ преко три недеље. Спреми се прослава патријарху Георгију, а он ћути, нит што види, нити што чује.

Кад се прослава свршила, увија и завија и напослетку данас, у четвртак, доноси дугачак уводни чланак о патријарху Бранковићу Па како ли лиже. Истина фино, и метнуо је при том послу као неку и рукавицу на језик, ал ипак — лиже. Износи му мане, али и добре стране. Сипа топло у ладно и меша, као кад хоће да купају мало дете, па нит да се опари, нит да га подиђе језа.

И напослетку има ово место:

„Попови су куцали, топови су пуцали у здравље твоје; то ти и ми желимо. Али су прецењивали твоје заслуге, увеличавали твоју славу нека те то не успава, јер треба да си будан. Ми ти желимо дуги век и постојано здравље, да испуниш оно, што си пропустио учинити; да исправиш оно, што си погрешио у јавном животу нашем; да загатиш онај дубок јаз, који постоји између наше више јерархије и народа; да оживиш наше народне црквене установе; да дадеш крепког полета нашем автономном деловању; да подигнеш цркву своју; да осоколиш народ свој — да узвисиш себе! Тада ће твоје заслуге бити тврђе од гранита, који нико раздробити не ће; тада ће се родољубиви синови цркве и народа свога поклонити имену твоме, **на које не могу наићи пеге;** тада ћеш се измирити с народом својим, а од тога уважавања веће сласти нема...

Дакле, на име оца Георгија не могу наићи пеге? А како ли је с оним што рече „Браник“, да тај човек ослепи, обневиди и мисли да барата по дедовини својој, кад се брине о народном добру?

Како се слажу та два писања? — Ствар је данас јасна. У ствари зидања гимназије дошла су господа око „Браника“ у сукоб с патријархом. Јер је патријарх бранио свог рођака Владу Николића, а ако Влада Николић није крив, онда је крива централа, у којој су главни „Браниковци“.

Дакле патријарх је очепио Браниковце! А чим је то учинио, он је слеп и самовољан и ради непоштено. Али кад се тиче народа, ту нема више ни слепоће, ни непоштења. Господу Браниковце боли само онда, кад се о њих ко очеше, за народне болове они имају веома туп осећај.

И чисто човек мора да верује, да је „Браник“ написао онај први чланак против патријарха Георгија само зато, да га мало застраши, како би попустио Браниковцима тамо, где су они лично дошли у заваду. И патријарх као да је попустио, јер ево — „Браник“ већ лиже.

То се после зове: „стајати на бранику народних интереса“.

На здравље!

Нови Сад, 27. априла.

Покори у Аустрији. Кад је аустријска влада хтела да ради онако, како је Чесима право, онда су Немци, који су били у мањини, виком и лармом у сабору пречили сваки рад. Та је вика оборила владу, и сад дође друга, која је против Чеха.

Сад враћају Чеси, бар Младочеси, мило за драго. У њихово име изјавио је отворено др. Пацак у сабору: „У Аустрији је постао признати обичај, да се смета саборском раду. Тим су начином Немци постигли цел. То исто хоћемо да чинимо и ми.“

Но, они исти Немци, који су виком и сметањем саборског рада, умели да дођу до цели, сад се граде страшно срдити, што други хоће да раде оно, што су они радили. И сад вичу, како је то недостојно задржавати саборски рад.

Па шта су још радили! Напунили су саборску галерију Немцима, својим присталицама, који су грдили и ружили ческе посланике. И изгледа, да Немци хоће силом; да спрече Чехе у њиховој намери.

Немачки посланици све једнако вичу Чесима: „Пустите сабор да ради. Ето на дневном реду је измена обртничког закона. То се тиче радника“.

Међутим вођа социјалиста Дашчински здерао је влади образину. Он рече: Не претварајте се. Да ви хоћете да помогнете радницима, ви би одржали реч, те изнели пред сабор предлог да се смање радни часови рудокопских радника. Ово што је сад на дневном реду, то је тако ситно, да не ће помоћи радницима.

Ако Чеси истрају, може доћи лако да се распусти сабор и дође — апсолутизам. влада неуставна, влада без сабора. Онда би наступило по све зло, а не само по Чехе. Чеси као да то и хоће. Или нек буде по све зло, или по све добро. И они се надају, кад буде свима зло, да ће се сви научити памети, те ће онда бити свима боље.

Разуме се, ако се распусти сабор и наступи у Аустрији неуставна владавина, онда пада дојакошње поравнање између Угарске и Аустрије...

Ствар је веома судбоносна. И сви су изгледи, да промене мора бити, јер се овако даље не може... Ми се тврдо надамо, да ће ускоро моћи и морати наступити само промена на боље.

Нови Сад, 27. априла.

Српска тробојница у Тројединци. Поводом „јубилеја патријарха Бранковића“ доноси „Обзор“ вест, да је на патријарховом двору била „мађарска, српска црквена и хрватска застава, док је за право била умесна само хрватска застава“. „Обзор“ није нашао за вредно, да у овој прилици друго што примети, него му је за око запела „Српска црквена застава“. Па кад му је само то запело за око, треба да се поучи, да ово није српска црквена, него српска народна застава. То је народно обележје, под којим је наш народ као народ за два столећа војевао за престо и своју нову домовину, под њоме је дошао у ове крајеве и њом се дичи сваком приликом, и кад није црквена свечаност и кад иде и на политичке изборе. Он се своје народне заставе не ће одрећи за љубав „Обзору“, а онаке примедбе, које омаловажавају српски народ и хоће да га представе у овим земљама као „трпљену вероисповест“, која има само црквену заставу, показују тесногрудост Хрвата око „Обзора“, који су и овом приликом хтели да докажу, колико им је стало до тога, да се српска права и поднесени захтеви сабору Хрватске и Славоније уваже.

Политички преглед.

Угронова ствар решена. Одбор угар. сабора, који пресуђује, да ли је који посланик повредио част или да ли је достојан посланичке части, донео је одлуку у ствари Угроновој, којом се овај ослобађа, због трговања са зоби. Но из наведених разлога види се, зашто је Угрон ослобођен. Сама ствар о продаји зоби застарила је, те одбор с тога не може о њој решавати више. А све

шегрт, Немац, Шокац, а наших православних Срба и нема. Видиш ли ти болан брајко, где се свако ту извлачи На част му његово пиво, не требамо ми да се срамотимо«.

Послушам ја њега, па се извучемо из оне гомиле и одемо на пијацу пред патријархов двор да видимо, шта ће тамо бити. Двор је јако висок, а под прозори назидано је нешто, као нека расточена кола, само цифрастије. То зову они балкон, и тамо ти се шета патријарх као паун, а за њим још неки калуђери. Сад ти тек дође бакљада. Свирају, вичу, деру се, а у руци држи сваки по једну запаљену мотку и стали пред двор. Од отих њихових бакли дигао се дим, е није да је дим, него би могао за по сата осушити на њему читаву шунку, па иде право на онај балкон. А смрди, боже, е није да смрди, него се с - гурно осетило чак и у нашем селу. Мислим се ја: Боме је доста смрдило, кад се прочуло о пригодама патријарха Георгија, смрди то још и сад, ал овако као ово, није још ништа смрдило. Тамо су певали, свирали, викали, па су и говорили, ал ја ништа нисам могао чути, јер сам од оног дима побегао у крај.

Сутра у јутро, чујемо ми, да је патријарх послао велика расточена кола пред телеграф, а двоје расточених кола пред пошту, да му донесу телеграме и честитке. Али шта мислиш, пошта и телеграф вратили му кола натраг, а све што је стигло, донео му писмоноша у једној руци. Није му нико честитао, сви су се стидели да то раде. И каже, нису му честитали ни министри. Та да, тако и јесте, не могу ни они бити друкчији од Буковца.

Чујем, да патријарх није ништа ручао, а и његовим гостима прошла воља на све, те је ручак изгледао као права даћа. Патријархов чика, кажу, зове се чика Стева, здравио је кажу здравицу, од два сата дугачку и после те здравице су, кажу, читав сат плакали.

После подне требало је бити на пијаци народно весеље. Али слабо је било ту народа, већ нешто женскадије. Из двора изваљаше тројку вина и донеше неколико земљаних бокала те зову свет да пије и весели се. Али неће нико да приступи, стиди се један од другог, а девојке се само смеју и ђаволе. На послетку приступише неки и почеше пити, ал' то нису Срби, него све страна вера. — Трајало је то тако доста дуго, кад неки Мађар напио се и поче да пева:

„Бе серетнем хођ ха лопни туднек“.

Добро сам запамтио ту песму, јер српски каже значи:

„Ај, све би дао, кад би красти знао“.

Што ти мој Мађар више пева, све се то више гради гунгула. На послетку ти се искупише жандари и један каже: Види, види, то су га научили радикали, не пева тај несретник што се опио, него да исмева патријарха Георгија. А други виче: У бајбок с њиме! И направи се читава гужва. Куне се Мађар, како је то једна њихова старинска песма и како он нити је знао, да је патријарх Георгије што год пофалио, нити је он хтео њега да вређа, али му нико не верује.

Кад смо видели, да долази до затварања, а ми ти се лепо упутимо кући. А ратос ти славе, каже пријатељ Мика. И само смо још видели, где један господин на ћошку врти главом и каже: — Онај је крив, који је дао изваљати оно буре с вином, јер није требао дати човеку да пије, па да се освињи.

У вече чујем ја, како су настрадали бирташи, те пазарим печеног ћурка и плећку. И још ћу само изаћи у виноград, да видим како је с тим чардаклијама, па ћу после доћи кући. Ух, што ми није дао Бог, да сам здраво писмен, па бих још умео пуно написати, али све ћу ја то вами на танане испричати. А сад пази на ону крмачу, што воле да једе живину, да не учини штете и чувај нам децу.

Твој Адам.

друге оптужбе, које су за време истраге поднесене, те оптужбе нису биле још пред сабором, и за то одбор о њима не може расправљати, ни на основу ових донети пресуду. Ето, на тај је начин Угрон ослобођен, а колико се Угрон и његова странка могу задовољити овом пресудом, то је њихова ствар. Наше је мишљење, да ова пресуда није најласкавија, кад се ко само због застарелости ослобађа.

Аустроугарска и Немачка. Још се није ни стишао онај громовити одјек о нераздвојном и искреном пријатељству између Аустроугарске и Немачке у царским здравицама, а ево где је Немачка нов удар нанела аустроугарским интересима. — Због појачања немачке флоте, мора Немачка да тражи и веће приходе. Финансијски одбор немачког сабора решио је, да повиси порез на увоз пива, и то са педесет процената, дакле са 4 на 6 марака. Тиме су интереси Аустроугарске јако оштећени, јер се из ње много пиво извози за Немачку. И сам „Пештански Лојд“, који је до јуче ликовао, данас јадикује. Вели, да је ово неправедан поступак према Аустроугарској. Немачка је из уговора 1891. вукла несравњено веће користи и нико се није могао надати, да ће Немачка устати тако против интереса Аустроугарске. И „Пештански Лојд“ завршује овако: Жалосно је, што се тиме тера на воденицу баш оних, који су у Аустроугарској већ годинама противни пријатељству са Немачком.

Неке промене у министарству Србије. Како јављају из Београда, између министра председника др. Владана Ђорђевића и министра правде Ђуре Стефановића дошло је до расцепа, и Стефановић је поднео оставку. Њега ће заменути Андра Ђорђевић, министар просвете, а на овога место доћи ће Живан Живановић министар трговине. Министарство трговине преузеће Ђура Генчић, министар унутрашњих послова, а на ово министарство доћи ће Антоновић.

Рат између Енглеске и Транзвала

Са бојишта вести јављају, да се Енглези брзо примичу Кроништату. Војска генерала Хутона била је пре два дана у Вегелегену, дакле превалила је већ више од половине пута од Блемфонтена до Кроништата. Предстраже Хутонове и Хамилтонове већ иду по десној обали реке Зоида. Јака бурска одељења, како јављају енглески извештаји, стоје на другој обали реке, и по томе ће борба брзо отпочети.

Из Мафекинга стижу жалосне вести. Глад и тифус тамо јако владају. Коњско месо се у велико једе. Но изгледа да се Бури повлаче оданде, и да ће генералу Плумеру поћи за руком да варош у скоро ослободи.

Из Брисла јављају, како се из сигурних извора дознаје, да ће се Америка умешати и присилити Енглеску на мир. И у самом Лондону оладнили су и они, који су тако ватрени били за рат. Осим тога и Француска потајно ради јако на томе, да се мир што пре склопи.

У Преторији је одржан сабор. Упражњене столице генерала Жубера и Кока биле су лавором искићене. Педседник Кригер сетио се племените и узвишене сени Жуберове и изразио је наду, да ће скорим доћи до мира.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. маја о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот.

Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике, којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец мај обновити, како неби у шиљању листа, до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Георгијева прослава у архидијецези. Ова несретна прослава све једнако одржава огорчење у народу. Многе су општине решиле једногласно, да не учествују, у многим општинама је било борбе, јер су некоји свештеници хтели силом, па им ипак не испаде за руком. Нема ни једног места у Срему, а да свет није јатомице изашао из цркe, кад дође ред на благодарење у славу Георгијеву. У Стејановцима не оста нико у цркви осим ђака. А из Бешенова нам пишу: Осам дана ломио је г. свештеник одбор, да честита патријарху прославу. Чак и на Ђурђев-дан, о јутрењу је председник зауставио одборнике на улици пред црквом, да реше честитку патријарху, али би одбијен. Шта више одборници му рекоше: Недамо ни новчића из црквене благајне на ту ствар. Кад дође благодарење, сви узеше шешире, па напоље из цркве, један општинар, који је позајмљивао општини прангију за свечане прилике, узе је натраг, јер рече: — Ово је, да плачемо, а не да палимо прангије. — Ово је све заиста жалосно, ал конзисторија архидијецезе требала је пазити шта ради. Силом се не може ништа.

„Србобран“. Из Београда нам јављају, да је за „Србобран“ скинута забрана и да од сад може одлазити у Србију. — То да богме још не значи, да ће пуштати у Србију и оне бројеве, у којима се ма и најмање што замери српској влади или раскраљу Милану.

Суђење Таушановићу. Пишу нам из Београда: Претрес Косте Таушановића биће 29. тек. месеца. Он је међутим толико болестан, да се сваки час надају његовој смрти. Он и ако је болестан, лежи на дрњавим пањавама, у влажној, мрачној апсани. Постељу од куће не хтедоше примити. — Да је Коста Таушановић здрав, била би ова његова расправа веома занимљива. Шта ће сад бити — то ће се видети... Мисле да на расправи неће моћи учествовати.

Објава. Новосадска варошка капетанија издала је следећу објаву: Идући новосадски годишњи вашар одржаће се 19. (6.) 20. (7.) и 21. (8.) маја ове године. Свиње је дозвољено дотеривати.

Из невоље у смрт. Невоље је пуно у свету, па и у главном граду Шлеске, Оломуцу. Обућарски помоћник Станинка био је дуже времена болестан, а породица му је за то време гладовала. Жена му је била прала, па је неко време могла зарађивати колико да не гладују. Али ни она није могла зарадити колико треба хране и лека за болесника. Једнога дана, кад је жена отишла од куће, написао је болесник на врати кредом: Бог пек вас сачува, ја не могу више у невољи живети! И за тим скочи са трећега спрата кроз прозор и измрцвари се.

Нова руска варош. Цар Никола наредио је летос, да се код пристаништа Талиенвана у Манчурији подигне варош. Она доби име Дањњи. Да би се трговина у досељену месту подигла, уговорено је између Русије и Китаја, када је Китај у марту 1898. г. речено пристаниште уступио, да оно има право слободна пристаништа. Како се оданде јавља, варош Дањњи брзо напредује. Већ изгледа као жива варошица, и људи се тамо непрестано настањују. Неколико стотина грађанских и војничких инжињера раде на подизању нове вароши. Многе куће већ су пограђене, и већ има неколико улица, које су потпуно изидане. Дућана има довољно. А почели су да граде и велику гостионицу, јер летос очекују многе стране госте, који ће хтети да виде ову руску насеобину.

Скуп мирис руже. Шпедитер Кон из Жупање, био је недавно у Осеку, да обави неки посао. Између Ернестинова и Јовановца еретне на путу човека с неком торбом. Овај га умоли, да га узме на кола, те му обећа, да ће му за вожњу платити 20 потура. Кон му учини по вољи. Странац му је путем приповедао, да се налази у служби код неког осечког вртара, па да се враћа са пустаре „Аде“, где је уредио један врт. Човек тај приповедао је о прекрасним ружама, што их је онде засадио, те примети, да је неколико понео собом, и даде му да их омирише. Кад их је Кон омирисао, није више знао шта се с њим догађа. Кад се пробудио, нашао се на пустари Цимер. Одмах је прегледао своје џепове, и на свој ужас опази да му фали 740 круна. Он се одмах одвезе у Осек, где је овај догађај пријавио. Човек, који се с њиме возио, говорио је мађарски и немачки, а био је у добу од неких 38 г. За сад није ухваћен.

Женскиње на северном полу. У путовању на северни пол особито се истакле три женскиње: жена путника на север Перија, Магнолија Хоџ из Мерис Вила и Перијева економкиња. Све три је пратио на овом путу лајтнант Пери 1893. године. Жена Перијева не хте мужа самог пустити на пут, а што је с њом пошла и економкиња њихова, то није тако чудновато. Али госпођа Хоџ пошла је из неких особитих разлога. Она је била секретарица лајтнанта Перија и отпочела по његову диктирању да зготови повеће књижевно дело. Дело није било готово, кад хтедоше отпутовати и за то је и она пошла на пут да доврши дело. На путу су га и довршили. Ове три жене дошле су близу северном полу и биле су удаљене од њега некаквих сто миља. Заиста, ово је одважност од женскиња!

Универзитетска ученица пре 500 год. Приликом 500-годишње универзитетске прославе, Јагелонског универзитета у Кракову, напоменуо је пољски писац Ладислав Брокес, да је једна женска пре 500 година посећивала тај универзитет. О томе поп Мартин у својој бечкој кроници вели: ништа није било горе, но када су међу универзитетским слушаоцима нашли женску г. 1400., која је пуне две године похађала универзу, становала је у ђачком конвикту и сносила све терете у ђачком животу, па се и казнама подвргавала. Мало је фалило, да није добила бршљанов венац доктора философије, да случај не откри њевино биће. Затворили су је, јер се у оно време сматрало за највећи преступ, кад би се женска преобукла у мушко одело. Вест се та раширила по Кракову врло брзо, што је њезин положај погоршало. Девојка се бранила тиме, да је тај преступ, ако се преступом назвати може, учинила једино из љубави према науци, али судци нису томе веровали. На срећу посведочио је тај њезин исказ под заклетвом, сам ректор универзитета, њезини професори и ђаци, који су као сведоци позвани пред суд. Они су исказали, да се девојка владала примерно, а учила врло добро. Она је рекла, да се посветила искључиво философији, јер се у то време сматрала као врло тешка наука. Суд је уважио исказе сведока и послали су је за казну у манастир, где је била учитељица, а касније управитељка. Кроника је забележила њезино име: Новајка. По смрти њезиних родитеља, распродала је оставштину, вратила се у Краково, где јој је пошло за руком, да се узвиси на част доктора философије. Написала је опсежно и врло важно дело о светлости науке, а умрла је 1438. године, као управитељка манастира.

Закопани новци. На почетку ове године извршена је велика крађа у окружној поштанској управи у Минстеру, у Немачкој. Крадљивац је сад тек пронађен и решио се, да искаже шта је било. Он је показао место, где је закопао вредносне папире од 130 хиљада марака, где су исте и нашли. Кад су их ископали, видели су, да су папири били отрули, јер је место било влажно, где су закопани. Тако се може сматрати, да је готово целокупна свота изгубљена.

Мамут у Банату. Кад су радници копали моравички канал код села Маргите у Банату, ударили су ашовом о кости изгинуте велике животиње, мамута. Радници су даље копали, не обзирући се на костур, те су га нешто оштетили. Но кад је мерник Иван Крестић дознао шта су нашли, наредио је да се боље пази на ископавање и тако је спасао добар део костура. Кости су пренели у вршачки музеј.

Виноградарство.

Ашенбрантов прашак против оидиума.

Из фабрике Ашенбранта у Штрасбургу у (Елсасу) добива се прашак, који поред плавог камена и креча има и сумпора Према томе иодесан је за запрашивање чокота противу оидиума. Прашак се растура обичним дуваљком (ручним меховима), или помоћу апарата запрашивача од Вермолера названим Торпиљ (Torpille), или система „Eole.“ Прашак је ситан као бело брашно № 0., па се врло лепо може њим запрашивати. Доказују, да је много корисније употребљавати овај прашак против оидиума, него ли сам сумпор. Помешан сумпор са кречом боље пријања, те је деловање сумпора на уништење гљивица још и поузданије. Како у прашку има и плавог камена, то при употреби овог прашка није потребно треће прскање противу пероноспоре.

*

Сумпор противу грожђане плесњи (оидиума).

Противу грожђане плесњи — оидиума — сумпор је најбољи лек. Он се употребљава у ситно иступаном прашку, па се растура дуваљком — меховима — или се раствори у води, па се тако у раствору прска обичном прскалицом којом се служимо за пероноспору. Раствор сумпорни справља се овако:

Узме се 1 килограм креча, па се угаси у 5 литара воде. Овоме се дода 3 килограма иступаног сумпора, па се онда смеса кува цео сат, усљед тога раствор постане мрк. После тога се остави да се охлади, и кад то буде течност се одлије од талога. Тако добивена течност налије се у 1 хектолитар воде, па се сипа у прскалице за прскање“.

ОДГОВОРИ АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Претплатнику Ст. Кер. Ваша срећка није извучена.

Трговина.

НОВИ САД, 27. априла (10.) маја 1900. Пшеница прве каквоће фор. 7·40—50 н. Пшеница средња ф. 7·10—20 н. Пшеница лакша роба фор. 7·——— н. Наполица ф. 6 20 до 50 Јечам нови ф. 5·50—60 Зоб ф. 5·10—30. Кукуруз у зрну нови фор. 5 40—50 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 56 фор. Сланина сува 56 фор. дебела паљена 56 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 35 - 37 нов. живе
„ средњи . 33 – 34 нов. мере
„ лаки . . . 30 – 32 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 26 – 30 нов. по клгр.
Јагњци 6 - 12 фор. по пару
Овци . ——— фор. по пару

*

Стање воде под Новим Садом.

27. априла било је . . 4·88 мет
28. априла било је . 4·88 мет

Уредништво наше добило је на приказ ове књиге:

Забавник Српске Књижевне Задруге. Свеска 13. Ч. Дикље Давид Каперфилд. Крај I књиге. Лав Н. Толсти: Рат и мир. Крај I. књиге. Београд Штампано у државној штампарији 1900.

Куда води кућна неслога и свађа. Бр. 4. Српска штампарија у Загребу. 1900. Цена је књижици 4 потуре. Добити се може код Јована Петровића, свешт. професора у Загребу.

Где је љубав, ту је и Бог. Из прича за народ од грофа Лава Н. Толстоја превео Нектарије Аргировић. Цена 10 потура. Вршац 1900. Артистички завод удове Ј. Е Кирхнерке.

ОГЛАСИ.

КУЋУ

на првом месту на пијаци у варошици **Мокрину** за гостионицу и бирт, са великим просторијама удешена, продајем на вечито или дајем под закуп на више година.

Ближа извешћа даје власник

ВАСА РАДОВИЋ,
185 5—6 у Вел. Кикинди.

Ц. Ш. О. бр. 22
ex. 1900.

ОГЛАС.

На основу закључка овомесне црквене општине овим се расписује дражба за оправљање св. храма, која ће се 7. (20.) маја о. г. одржати.

Поједине радње процењене су следеће:

1. Оправа и позлата иконостаса, чистим златом, уједно позлата столова . . . . . 1600 кр
2. Кречење храма изнутра масном бојом . . . . . 1000 кр.
3. Да се округлина кора смањи и гвозденом оградом огради; прозори на храму поваде, те нови узидају . . . . . 300 кр.
4. Да се сва црква с поља и звоник претресе и поправи, те три пута окречи . . . . . 400 кр.
5. Оправка столова, резбарија и бојадисање масном бојом истих. те направа 9 прозора на св. храму . . . . . 600 кр.
6. Да се под храма претресе, те полупане плоче измену. 100 кр.
7. Да се црквена порта оправи, т. ј да се постојећи зид са ½ мет. каменом извиси, те нов зид од 40□ кв. сазида. 260 кр.

Укупно круна 4260.—

Сваки дражбоватељ има до одређеног рока председништву ове црквене општине своју писмену понуду (оферт) поднети, пошто се усмена дражба држата неће.

Поједини услови могу се сваки дан код потписаних увидити.

Черевић, 22. априла 1900.

Перовођа: **Петар Ј. Шевић** учитељ.

Председник: **Георгије Максимовић** парох.

203 1—3

---

500 КОМАДА
ОВАЦА

на продају има

Др. ЈОВАН ШЕВИЋ
198 3—3 у Руми.

Није више потребно поручивати обућу из Будимпеште, Беча или чак из Париза!!!

За удобност поштоване публике, налази се овде у **Новом Саду. Фрање Јосифа трг. бр. 3. у кући Лакићевој,** највеће бечко стовариште обућа фирме

S. E. & H. Michelstädter,

које је богато снабдевено са сваковрсном робом обућарском.

У тој радњи биће сваки, па и муштерије, које највеће захтеве постављају, добро и солидно послужене.

Ципеле су у форми најелегантније, а у квалитету најбоље. а што је најглавније и у ценама најјефтиније.

Утврђене фабричне цене утиснуте су на стопали сваке ципеле.

Поруџбине са стране отправљају се најсавесније Што се не допада, радо ће се изменути — Поруџбине по мери, тачно се извршују. 67 10—28

ПОЗИВ
НА
ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРП. ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ
У БЕГЕЧУ

која ће бити **6. (19.) маја 1900. год.** после подне у 4 сата у задругином стану.

Дневни ред:

Избор заступника за главне скупштине „Савез српских земљорадничких задруга у Аустро-Угарској“ (као задруге) у Загребу и „Централне касе срп. привредних одружења“ (као задруге) у Загребу. Избор пословође.

Бегеч, 25. апр. (8. маја) 1900. год.

201 1—1 **Управни одбор.**

МАЛИ ОГЛАСИ.

Млад помоћник гвожђарске бранже, тражи место. Говори осим српског језика још немачки и мађарски Обратити се треба на администрацију »Заставе« под знаком Д. П. 3—3

МУШКИ КРОЈАЧ

који је прошле године у Бечу свршио са одличним успехом кројачку шкелу и као помоћник кондиционирао у Загребу, тражи место. Стар је 25 година, слободан од војничке дужности, а говори осим свог матерњег језика, немачки и мађарски. Упитати код администрације „Заставе“ за адресу. 186 3—3

МАШИНЕ ЗА ВРШИДБУ

и друге пољопривредне справе набавља под најповољнијим условима

ТЕХНИЧКИ БИРО
МОМЧИЛА ТАПАВИЦЕ И МЛАДЕНА ПИЛИЋА.

Ко жели добру робу, тачан и повољан уговор, нека се обрати на ову српску радњу.

Адреса: **Младен Пилић, Budapest** Szentkirályi utcza 26. 202 1—3

---

115 ЛАНАЦА ОРАЋЕ ЗЕМЉЕ

првога квалитета, са потребним зградама за економију, продаје се из слободне руке. под врло повољним условима за сваког купца.

Имање се налази на САВИ, у непосредној близини вароши ОБРЕНОВЦА.

За услове и погодбу ваља се обратити у Београду

2—6 199 **М. ПОПОВИЋУ & КОМП.**

НА ЗНАЊЕ! НА ЗНАЊЕ!

Част ми је поштованој публици из Новог Сада и околине до знања ставити, да сам моју досадашњу **ТВОРНИЦУ ФИЈАКЕРА,** која се у мојој сопственој кући, кисачка улица бр. 17.—19. (уз житну пијацу) налази, знатно проширио и увећао.

Поводом тим слободан сам препоручити илустровани примерак мога најновијег производа, од свију врста фијакера, каруца, кола и саоница и других послова, што у ову струку спадају.

Цене нису истакнуте, пошто исте од саме израде зависе, које ће се пак накнадно на захтев поштованих купаца уз најповољније услове утврдити

Осим тога примам стара кола у промену нових; исто тако примам сваковрсне оправке, што спадају у **коларски, ковачки, сатлерски, тапецирерски и лакирерски посао,** а све поред солидне и брзе израде — за које гарантујем — уз најумеренију цену извршујем.

За многобројне наручбине молећи, бележим се

С одличним поштовањем
154 5—6 **ЈОВАН МУНЋАН.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.